

Kauno technologijos universitetas

Elektros ir elektronikos fakultetas

Matavimo sistemos tyrimas

Laboratorinis darbas

Žygimantas Marma

Studentas, EMEI-2

Prof. Darius Gailius

Dėstytojas

Kaunas, 2023

Turinys

Lentelių sąrašas	3
Paveikslų sąrašas	4
Įvadas.....	5
1. Signalų matavimas ir generavimas	6
2. Impedanso matavimo sistema	10
Išvados	14
Priedai.....	15

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Impedanso matavimo rezultatai	12
2 lentelė. Pirmosios laboratorinio darbo dalies programinis kodas	15
3 lentelė. Antrosios laboratorinio darbo dalies programinis kodas	17

Paveikslų sąrašas

1 pav. Laboratonio matavimo schema	6
2 pav. Sugeneruotas sinusinis signalas	7
3 pav. Signalų spektras	7
4 pav. Stačiakampio signalo dalis.....	8
5 pav. Stačiakampio signalo spektras	8
6 pav. Stačiakampio signalo persidengimas	9
7 pav. Fazių skirtumas tarp įtampų kai dažnis 20 Hz.....	11
8 pav. Matavimas ties 40Hz, fazių skirtumas – 14,8 laipsnių	11
9 pav. Matavimas ties 140Hz, fazių skirtumas – 5,2 laipsniai	12
10 pav. Varžos dedamųjų dydžiai nagrinėjamoje schemoje.....	13
11 pav. Kondensatoriaus talpos priklausomybė nuo dažnio	13

Ivadas

Darbo tikslas: susipažinti su signalų generatoriumi ir osciloskopu bei sukurti impedanso matavimo sistemą

Darbo uždaviniai:

Pirma dalis:

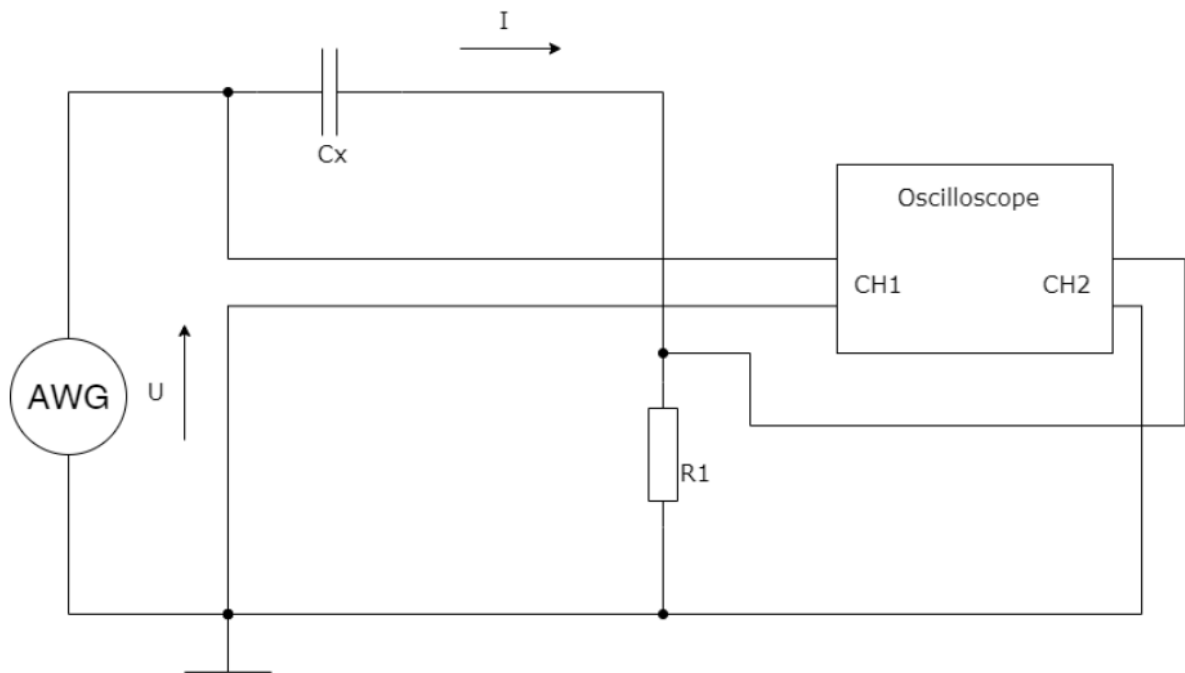
- Valdyti prijungtus įrenginius iš Matlab arba Python programavimo aplinkų naudojant VISA bibliotekas.
- Nuskaitykite duomenis iš osciloskopo sinusoidiniams ir bet kokiems nesinusiniams signalams ir apskaičiuokite jų spektrą naudodami FFT
- Sudaryti ataskaitą: trumpas aprašymas, sistemos sąranka, rezultatai, aptarimas ir išvados, naudota programa su komentarais.
- Būtų gerai, jei ataskaitoje būtų pateikti keli spektro persidengimo nutekėjimo pavyzdžiai su paaiškinimais, kaip sumažinti tokių efektų skaičių.

Antra dalis:

- Sukurkite varžos matavimo sistemą naudodami AWG, osciloskopą ir prijungtą grandinę, sudarytą iš kondensatoriaus ir rezistoriaus
- Apskaičiuokite bandomojo prijungto įrenginio varžą (DUT yra kondensatorius parengtoje schemoje).
- Jei įmanoma, išmatuokite varžos pokyčius dažnių diapazone.

1. Signalų matavimas ir generavimas

Darbe yra naudojami komponentai sujungti taip kaip pavaizduota 1 pav. Varžos vertė yra 200 omų, o kondensatoriaus talpa 4700 nano-faradų.

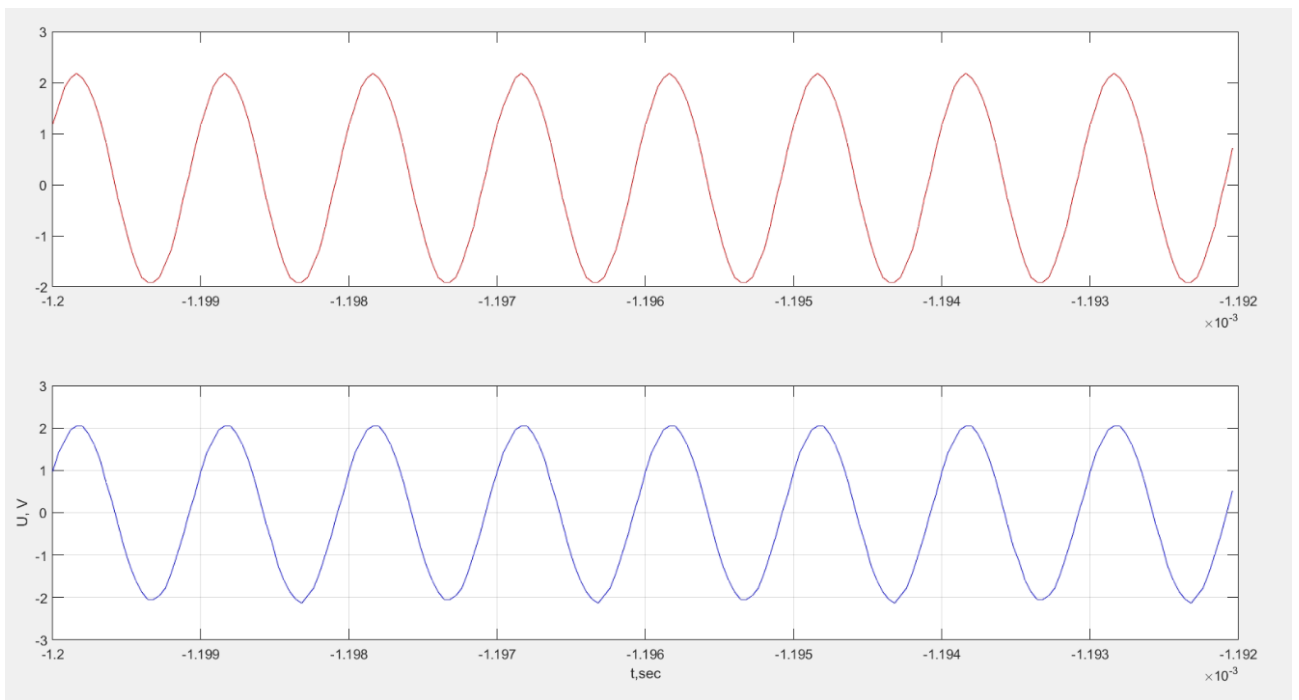

1 pav. Laboratorinio matavimo schema

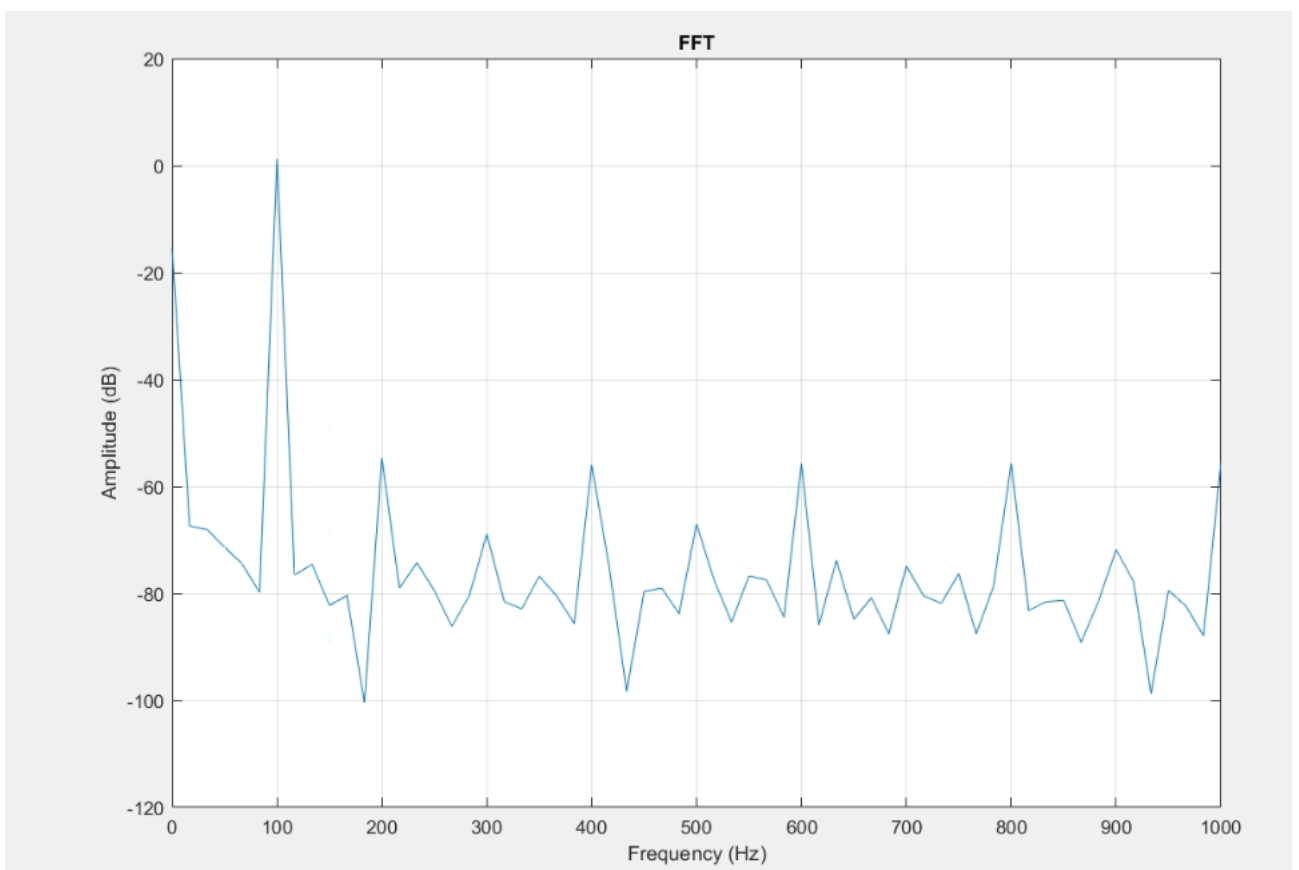
Taip pat nuotoliniam darbui sujungti naudojamas osciloskopas (Rigol DS1074Z) ir signalų generatorius (Rigol DG4062). Jie valdomi kompiuteriumi per USB sąsają.

1.1. Sinusinis signalas

Iš nagrinėjus pavyzdinį MATLAB projektą buvo aišku kaip yra valdomas osciloskopas ir generatorius. Toliau buvo sugeneruotas sinusinis 100 Hz, 4V amplitudės signalas (kaip pavaizduota 2 pav.)

2 pav. Sugeneruotas sinusinis signalas

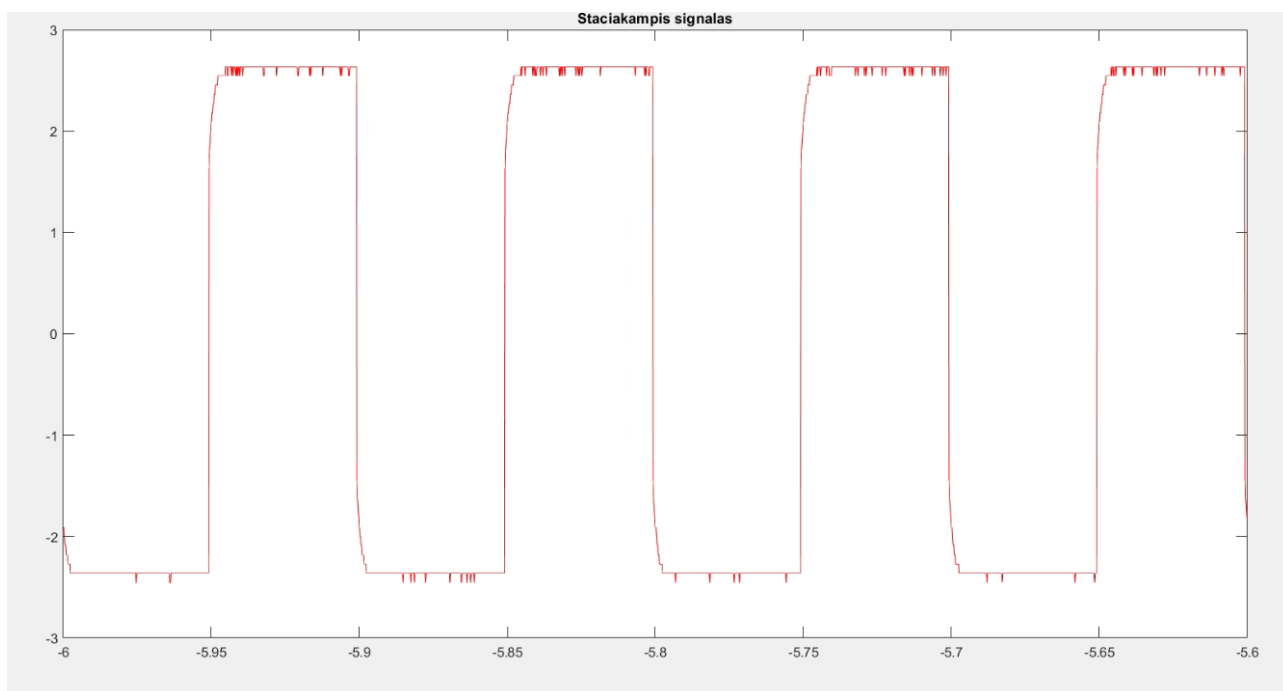
3 pav. Signalų spektras

1.2. Stačiakampis signalas

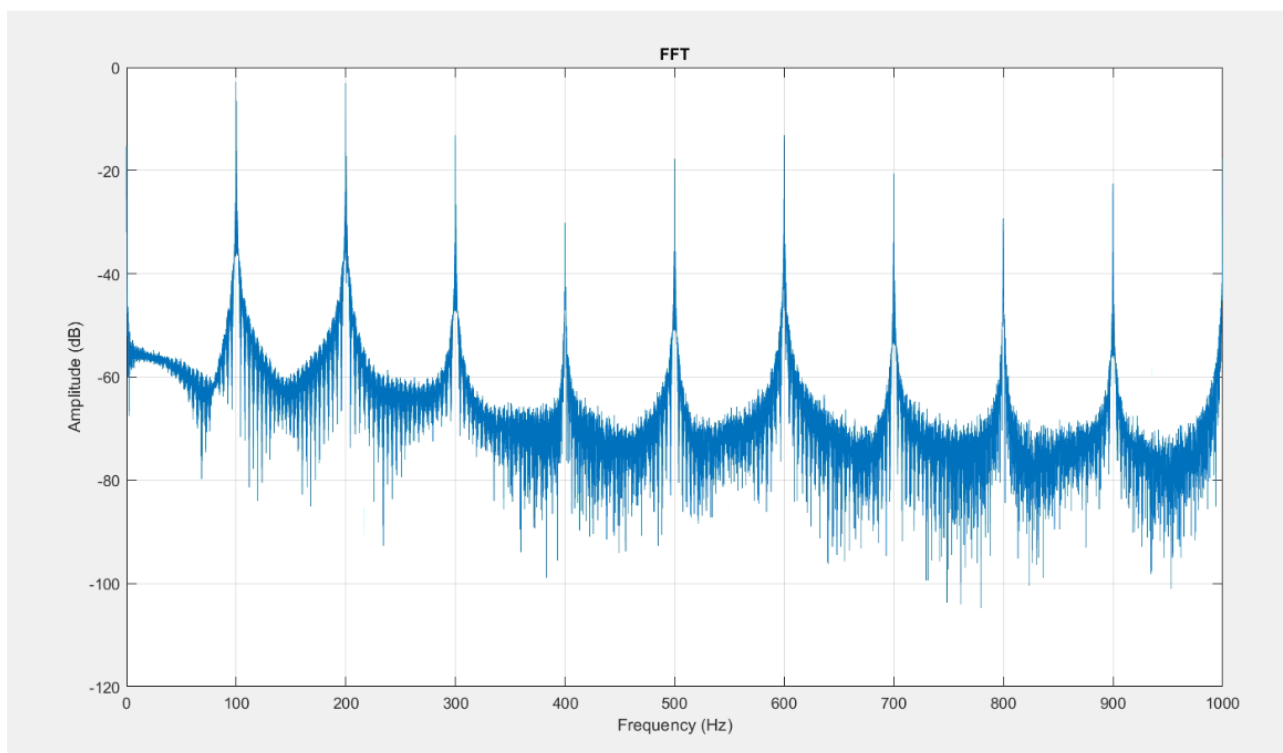
Norint generuoti stačiakampį signalą reikėjo pakeisti šiuos nustatymus

```
fprintf(H_AWG, ":SOUR1:FUNC SQUare")
```

Šio sugeneruoto signalo dažnis yra 100 Hz, amplitudė 5V. Analizuojant signalo spektrą galima matyti pasikartojančias harmonikas kas 100Hz kas yra būdinga stačiakampiams signalams.

4 pav. Stačiakampio signalo dalis

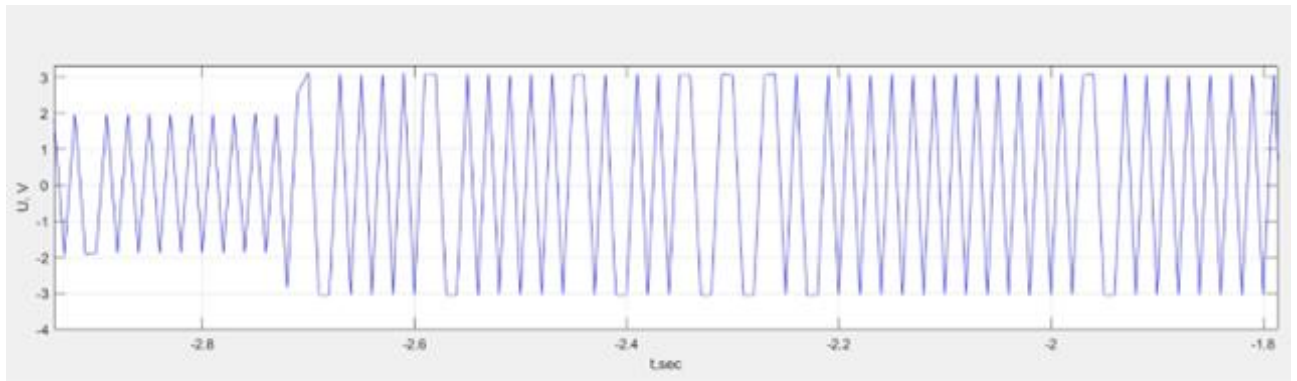

5 pav. Stačiakampio signalo spektras

1.3. Dažnių persidengimas

Testavimas buvo atliktas su stačiakampiu signalu, nes sinusiniam signalui didinant dažnį virš Nyquist'o dažnio jo fazė tiesiog persistumia ir gaunasi kito dažnio sinusinis signalas.

6 pav. Stačiakampio signalo persidengimas

Norinti minimizuoti šiuos efektuose reikia didinti diskretizavimo dažnį, kad jis būtų bent dvigubai didesnis nei didžiausio dažnio dedamoji.

2. Impedanso matavimo sistema

2.1. Darbo aplinka

Išnagrinėjus pateiktą laboratorinio darbo schemą, toliau buvo atliktas impedanso matavimo tyrimas. Darbe nagrinėjamas signalų generatorius, geba generuoti skirtingų dažniu signalus, būtent pasinaudojant šia savybę ir bus apskaičiuojamas fazės skirtumas tarp įtampų 20-200Hz diapazone.

Norint atlikti šiuos skaičiavimus reikia žinoti bendro impedanso formulę:

$$|Z| = \sqrt{R^2 + X^2}$$

Iš omio dėsnio žinoma kad kiekvienam komponentui skirta įtampą galima paskaičiuoti taip:

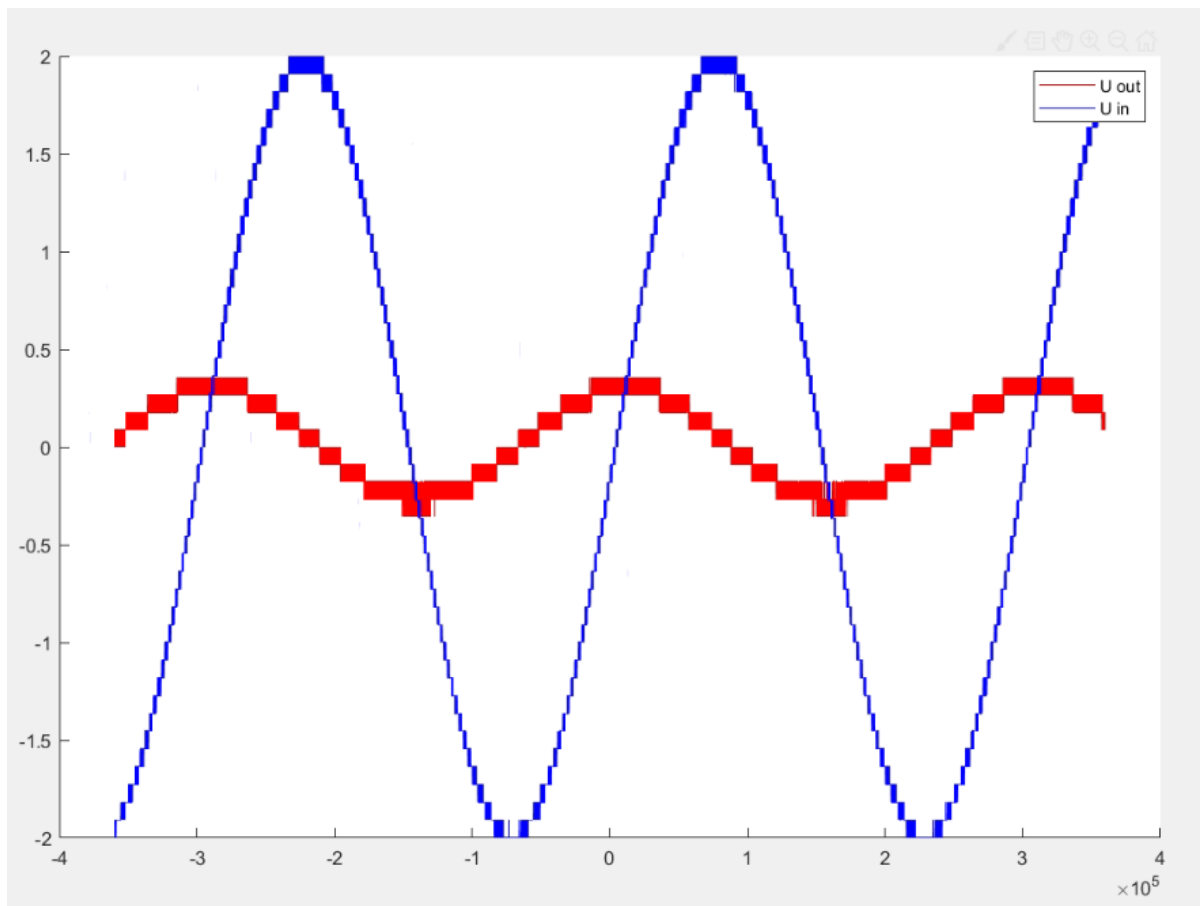
$$\tilde{Z} = \frac{\tilde{U}}{\tilde{I}} = \frac{\tilde{U}_0}{\tilde{I}_0}$$

O galiausiai kondensatoriaus varžą tam tikrame dažnyje gausime taip:

$$\tilde{Z}_C = \frac{1}{j\omega C}$$

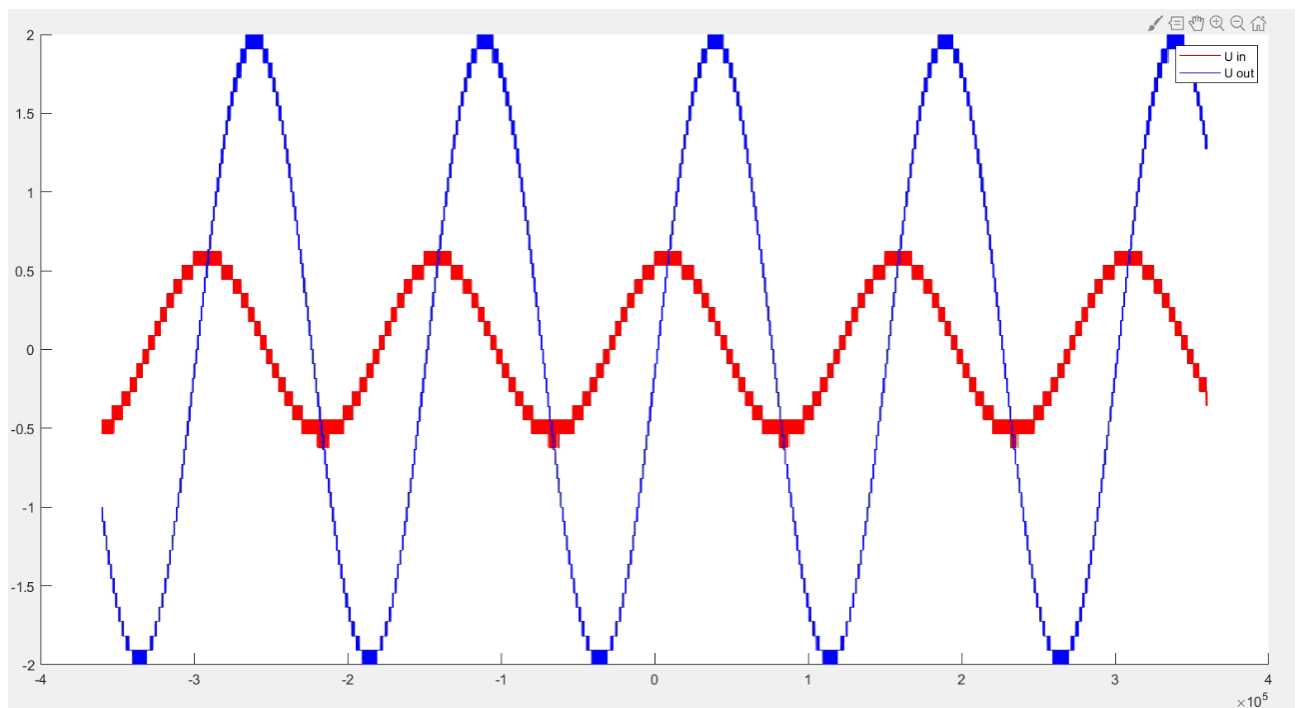
2.2. Impedanso matavimas

Šiame tyrime dažnis yra keičiamas nuo 20 iki 200Hz kas 10 Hz išmatuojant įtampas ant abiejų elementų ir apskaičiuojant varžas. Kaip pavyzdį galima paimti matavimą ties 20Hz dažniu, kur matomas 32,5 laipsnių skirtumas tarp įtampų.

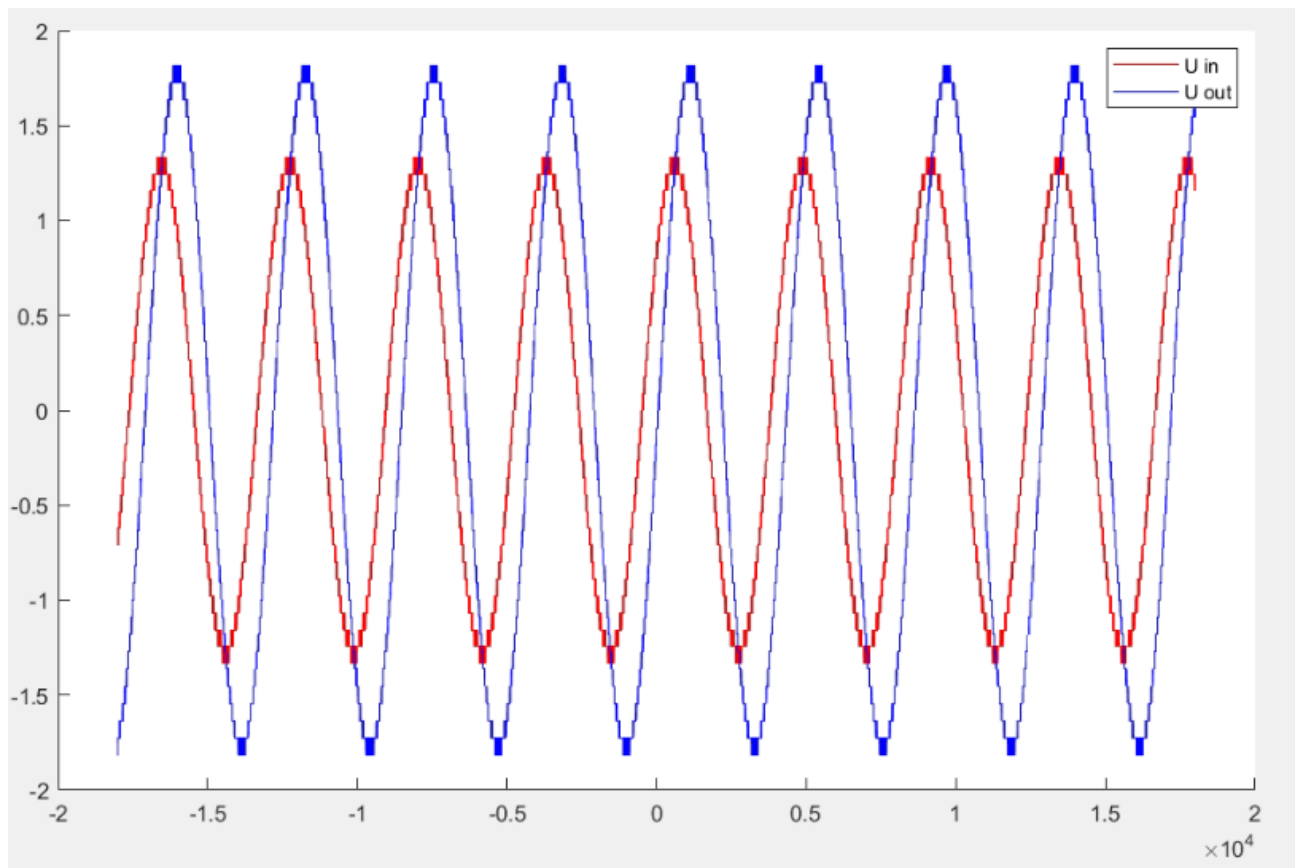

7 pav. Fazių skirtumas tarp įtampų kai dažnis 20 Hz

Didinant dažnį yra matomas fazių skirtumo ir amplitudžių mažėjimas.

8 pav. Matavimas ties 40Hz, fazių skirtumas – 14,8 laipsnių

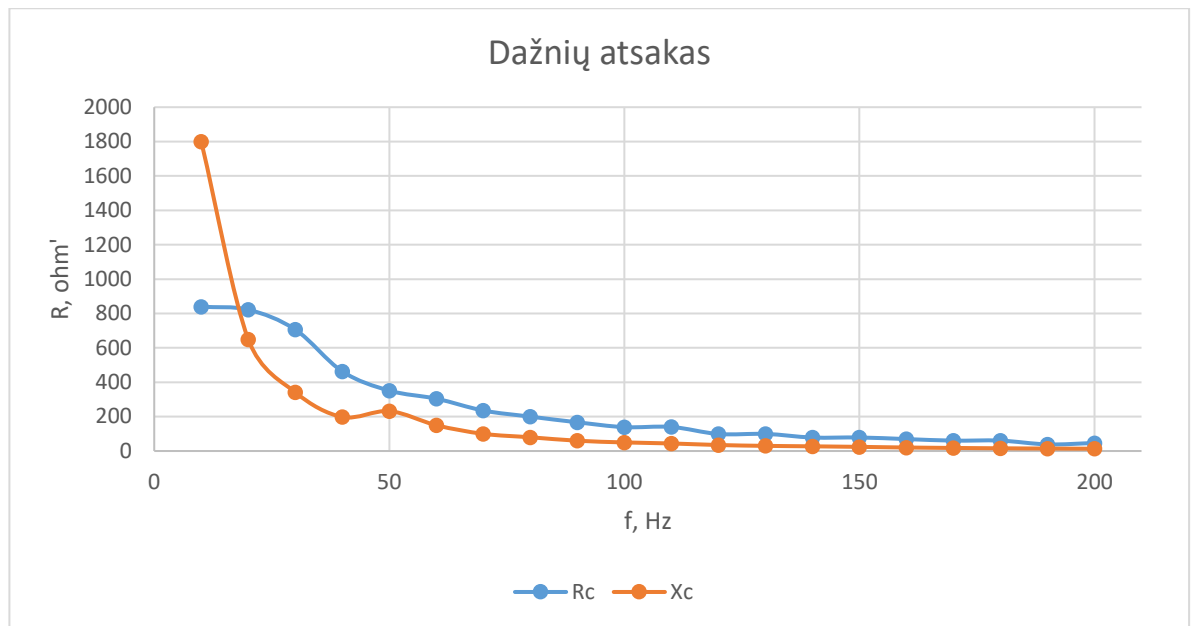
9 pav. Matavimas ties 140Hz, fazių skirtumas – 5,2 laipsniai

2.3. Matavimo rezultatai

Gauti rezultatai pateikti lentelės ir grafiko forma.

1 lentelė. Impedanso matavimo rezultatai

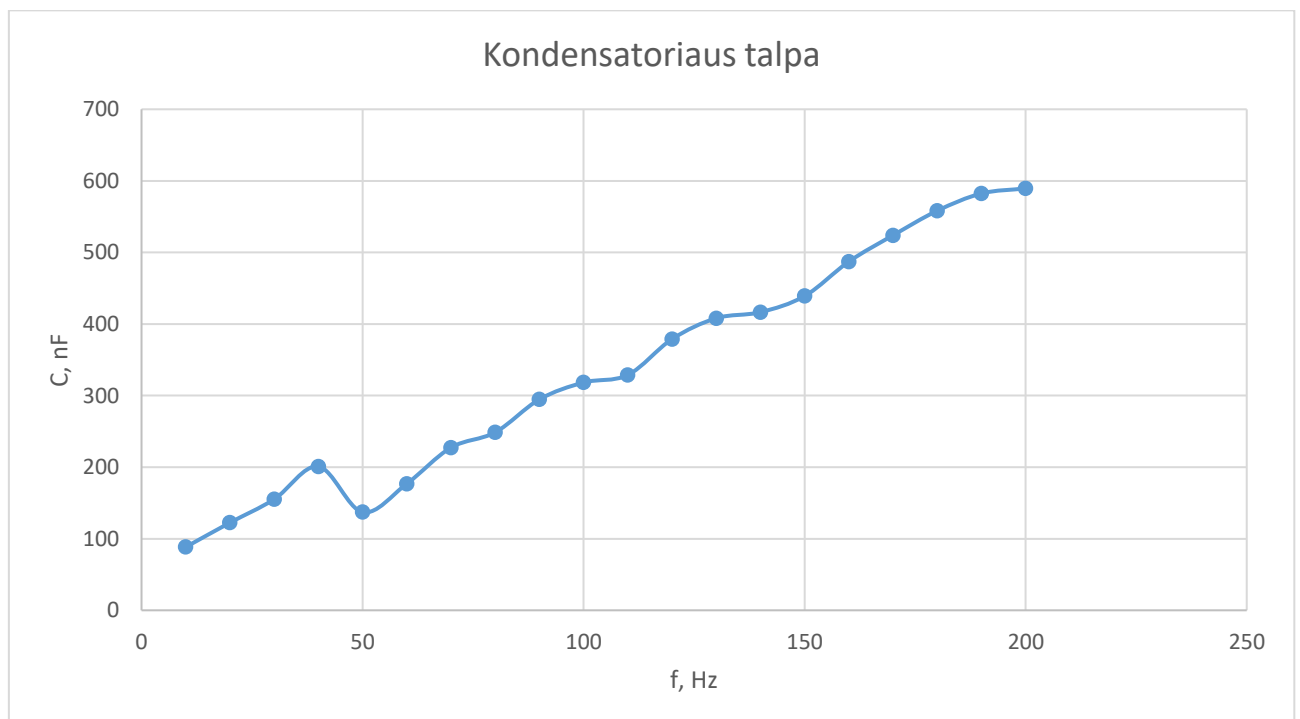
Dažnis	10.0	20.0	30.0	40.0	50.0	60.0	70.0	80.0	90.0	100.0
Rc	839.3	822.0	706.4	463.1	351.1	304.4	235.4	200.0	167.2	138.8
Xc	2248.6	750.4	341.9	198.0	232.1	164.9	119.2	86.4	69.2	56.3
Fazių skirtumas	-65.3	-32.6	-20.5	-14.8	-22.5	-17.4	-14.8	-11.9	-10.2	-8.9
Dažnis	110.0	120.0	130.0	140.0	150.0	160.0	170.0	180.0	190.0	200.0
Rc	140.1	99.0	99.6	78.6	78.8	69.4	60.4	60.6	38.5	46.7
Xc	44.5	38.9	31.4	27.3	24.2	20.4	17.9	15.8	14.4	12.8
Fazių skirtumas	-7.4	-6.8	-5.8	-5.2	-4.7	-4.1	-3.8	-3.4	-3.1	-2.9

10 pav. Varžos dedamųjų dydžiai nagrinėjamoje schemoje

Turint šiuos skaičius galima gauti kondensatoriaus talpą pasinaudojant šia formule:

$$C = \frac{1}{2 * \Pi * f * X_c}.$$

11 pav. Kondensatoriaus talpos priklausomybė nuo dažnio

Kaip galima matyti kondensatoriaus talpa kinta ganėtinai per daug, kad galėtume ją nustatyti nanofaradų tikslumu, tačiau galime teigti jog ji yra 200-500nF eilės.

Išvados

1. Atlikus laboratorinį darbą buvo įgytos žinios kaip valdyti ir vykdyti pagrindines funkcijas osciloskope bei funkciname generatoriuje, naudojant asmeninį kompiuterį ir MATLAB programavimo kalbą.
2. Buvo atlikta signalo analizė, apskaičiuota FFT bei parodytas spektro persidengimo efektas su stačiakampiu signalu.
3. Darbe buvo išmokta naudotis automatine impedanso matavimo sistema ir sukurtas algoritmas išmatuoti nežinomos talpos kondensatoriaus talpą keičiant signalų dažnį.

Priedai

2 lentelė. Pirmosios laboratorinio darbo dalies programinis kodas

```
% demo program V2.1
% for impedance measurement using Zx+R1 circuit
% equipment:
%   oscilloscope      Rigol DS2072A
%   generator         Rigol DG4162

clc
close all

clear all
delete( instrfind)
vh_winfo = instrhwinfo('visa','ni');
% Find a VISA-USB objects
INST_ALL=vh_winfo.ObjectConstructorName;

%CONNECTION SETTINGS BASED ON DEVICE INFO

% use the object that was found.
for I=1:length(INST_ALL)
    if strfind(INST_ALL{I},':DG')>0
        H_AWG = eval(INST_ALL{I}); % AWG handle
        %sprintf('AWG found')
    end
    if strfind(INST_ALL{I},':DS')>0
        H_scope = eval(INST_ALL{I}); % scope handle
        %sprintf('Scope found')
    end
end

H_scope.InputBufferSize = 1400000*3;
H_scope.Timeout = 3;
H_AWG.Timeout = 1;

PointsN=6000*10; % transfer 60k points/channel
fopen(H_scope);
fopen(H_AWG);

%% Set AWG parameters
fprintf(H_AWG, '*IDN?'); id_AWG=fscanf(H_AWG)

fprintf(H_AWG, ":SOUR1:FUNC SQUARE");
%fprintf(H_AWG,":SOUR1:FUNC SINusoid");
fprintf(H_AWG,":OUTP1 ON");
Fg=200; % output signal frequency
fprintf(H_AWG,":SOUR1:FREQ %f", Fg);

Ag=5.0; % output signal amplitude
fprintf(H_AWG,":SOUR1:VOLT %f", Ag);
pause(0.2);

%% transfer data from the scope
fprintf(H_scope, '*IDN?');
id_scope=fscanf(H_scope)
```

```

%fprintf(ScopeHandler, ':STOP');
fprintf(H_scope, ':RUN'); % to change MDEPTH the oscilloscope must be in RUN mode
fprintf(H_scope, ':ACQ:MDEP %d', PointsN*1);
%fprintf(ScopeHandler, ':ACQ:MDEP 1400000'); pause(p1);
fprintf(H_scope, ':ACQ:MDEP?');
md=str2num(fscanf(H_scope));
pause(0.5);
%%
fprintf(H_scope, ':TIMEbase:MAIN:SCALE %d',1); %we wrote here.
pause(5);
fprintf(H_scope, ':STOP'); % to acquire all data
pause(0.5);

[X,Y1]=getRigolDSOData(H_scope,'CHAN1',-1);
[X1,Y2]=getRigolDSOData(H_scope,'CHAN2',-1);

pause(0.2);
fprintf(H_scope, ':RUN');
Ts=X(2)-X(1); Fs=1/Ts;

%% plot data
figure
clf; hold on;
subplot(2,1,1);
plot(X, Y1, 'r');

subplot(2,1,2);
plot(X1, Y2, 'b');

grid on; xlabel('t,sec'); ylabel('U, V');

%% Freq Spectrum

%Signal Y1
SigLen = length(Y1);
%Window=hanning(SigLen);
Window=flattopwin(SigLen);
Ww=mean(Window)
Y1w=Y1;
%SigFFT = fft(Y1w,2^17);
SigFFT = fft(Y1w,2^20);
sigfftLen = length(SigFFT);
%SigFFT = fft(Y1w);
%SigLen = length(Y1);
%SigFFT = fft(Y1);
Sigabs = abs(SigFFT/ sigfftLen);
SigSpectrum1 = Sigabs(1: sigfftLen/2+1);
SigSpectrum1(2:end-1) = 2*SigSpectrum1(2:end-1);
f1 = Fs*(0:(sigfftLen/2))/sigfftLen

SigLen = length(Y2);
%Window=hanning(SigLen);
Window=flattopwin(SigLen);
Ww=mean(Window)
Y2w=Y2; %.*Window/Ww;
%SigFFT = fft(Y2w,2^17);
SigFFT = fft(Y2w, 2^20);
sigfftLen = length(SigFFT);
%SigLen = length(Y2);

```



```

%SigFFT = fft(Y2);
Sigabs = abs(SigFFT/sigfftLen);
SigSpectrum2 = Sigabs(1:sigfftLen/2+1);
SigSpectrum2(2:end-1) = 2*SigSpectrum2(2:end-1);
f2 = Fs*(0:(sigfftLen/2))/sigfftLen;

figure
ax1=subplot(2,1,1);
plot(f1,SigSpectrum1);
xlabel("freq in Hz")
xlim([0 Fg*1.5]);
ylabel("Amplitude in V")
title(['Y1 with zeropadding and flattopwin for Fs= ', num2str(Fs)])
ax2=subplot(2,1,2);
plot(f2,SigSpectrum2);
xlabel("freq in Hz")
xlim([0 Fg*1.5]);
ylabel("Amplitude in V")
title(['Y2 with zeropadding and flattopwin for Fs= ', num2str(Fs)])

%% FFT
% Calculate the sampling frequency
Fs = 1/mean(diff(X));

% Perform FFT
Y_fft = fft(Y1);
n = length(Y_fft); % Length of signal

% Calculate amplitude
P2 = abs(Y_fft/n);
% P1 = P2(1:floor(n/2+1));
% P1(2:end-1) = 2*P1(2:end-1);
% P1_dB = 20*log10(P1);
P2_dB = 20*log10(P2);

f = Fs*(0:n-1)/n; % Frequency axis
idx_max = find(f <= 1000);

% Plot the amplitude and phase spectrum
figure(3);
plot(f(idx_max), P2_dB(idx_max));
title('FFT');
xlabel('Frequency (Hz)'); ylabel('Amplitude (dB)');
grid on;

%%
fclose(H_scope); delete(H_scope);
fclose(H_AWG); delete(H_AWG);
save('data1.mat','Fs','X1','Y1','Y2')

```

3 lentelė. Antrosios laboratorinio darbo dalies programinis kodas

```

clear; clc;
close all;
format compact;

%% 10 - 40 Hz
points = 6000E3;

```

```

time_scale = 4000E-6; % us
for i = 1:4
    Fg = i * 10;
    disp("current freq " + Fg)
    [CHN1_X, CHN1_Y, CHN2_X, CHN2_Y] = f_get_oscilloscope_data(Fg, points, time_scale);
    if isequal(CHN1_X, CHN2_X)
        t = CHN1_X;
    end
    U_t = CHN1_Y; U1_t = CHN2_Y;
    [R, X] = f_calc_impedance(t, U_t, U1_t)
    Rc(i) = R;
    Xc(i) = X;
    F(i) = Fg;
end

%% 50 - 200 Hz
points = 600E3;
time_scale = 4000E-6; % us
for i = 5:20
    Fg = i * 10;
    [CHN1_X, CHN1_Y, CHN2_X, CHN2_Y] = f_get_oscilloscope_data(Fg, points, time_scale);
    if isequal(CHN1_X, CHN2_X)
        t = CHN1_X;
    end
    U_t = CHN1_Y; U1_t = CHN2_Y;
    [R, X] = f_calc_impedance(t, U_t, U1_t);
    Rc(i) = R;
    Xc(i) = X;
    F(i) = Fg;
end

%% Plot linear scale
figure(1)
plot(F, Rc, F, abs(Xc));
legend('Rc', 'Xc');
xlim([10 200]);
grid on; xlabel('f, Hz'); ylabel('Z, ohm');

%% Plot logarithmic scale
figure(2)
semilogx(F, Rc, F, abs(Xc));
xlim([100, 10000]);
grid on; xlabel('f, Hz'); ylabel('ohm');

%% Plot data
figure(3);
clf; hold on;
plot(t*points, U1_t, 'r');
plot(t*points, U_t, 'b');
legend('U1', 'U');
grid on; xlabel('t,us'); ylabel('U, V');

function [R, X] = f_calc_impedance(t, U_t, U1_t)
% Default:
% R1 = 220 ohm

%% Find the Phase shift:
cross_corr = xcorr(U_t, U1_t);

```

```

[~, lag] = max(cross_corr);
phase_shift_radians = 2 * pi * lag / length(t);
phase_shift_degrees = rad2deg(phase_shift_radians);
if phase_shift_degrees > 360
    phase_shift_degrees = 360 - phase_shift_degrees;
end
disp(['Phase shift (degrees): ', num2str(phase_shift_degrees)]);

%% Calculate impedance
R1 = 220; % ohm
U = max(U_t) / sqrt(2); %V
U1 = max(U1_t) / sqrt(2); %V
I1 = U1/R1; % A
I = I1; % A
Z = U / I; % Z = R1 + Rc + Xc

Rc = Z * cos(deg2rad(phase_shift_degrees)) - R1;
Xc = Z * sin(deg2rad(phase_shift_degrees));

%% Return:
R = Rc;
X = Xc;
end

```